

Valčáková, Pavla

Josef Miloslav Kořínek (1899-1945)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 1995, vol. 44, iss. A43, pp. 139-140

ISBN 80-210-1192-0

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101028>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Prof. L. V. Kopeckij se za svou záslušnou celoživotní práci nedočkal významnějšího uznání – předchozí politický režim mu zřejmě nikdy nedokázal odpustit, že začátkem 20. let jako mladý důstojník carské armády emigroval ze sovětského Ruska. Mezi rusisty však se vždy těšil oprávněně úctě jako jeden z nejzasloužilejších představitelů naší rusistiky. Je příznačné, že na jeho pohřbu († 4. 4. 1976) se nás sešlo v pravoslavné kapli na Olšanském hřbitově velmi mnoho jeho vděčných žáků od Karlových Varů až po Prešov, abychom se rozloučili s velkým vědcem a dobrým a skromným člověkem.

Jiří Jiráček

Josef Miloslav Kořínek (1899 – 1945)

24. srpna 1995 uplyne 50 let od úmrtí českého lingvisty Josefa Miloslava Kořínka.

Narodil se 10. 1. 1899 v Novém Městě na Moravě. Na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde studoval v letech 1918–22, byl žákem prof. O. Hujera, zpočátku i stoupencem jeho mladogramatického pojetí jazykovědy. V r. 1931 se Kořínek dostal do prostředí Pražského lingvistického kroužku, kde přišel do styku s N. S. Trubeckým, V. Mathesiem, R. Jakobsonem a s dalšími vynikajícími jazykovědci a stal se stoupencem pražské lingvistické školy.

Poprvé se jeho přechod od mladogramatického chápání jazyka k funkčně pojaté lingvisticke projevuje v jeho práci *Studie z oblasti onomatopoeje* (Praha 1934), ve které řešil problematiku expresivních výrazů z hlediska synchronie a diachronie. Později se k této otázce vrátil několika menšími studii, které z jeho pozůstalosti vydal Štefan Peciar v knize *Od indoeurópskeho prajazyka k praslovančine* (Bratislava 1948). Kniha je strukturalisticky orientovaným protějškem Hujerova mladogramatického Úvodu do dějin českého jazyka.

Důležité místo v jeho životě zaujímala činnost pedagogická. Od roku 1935 působil na Slovenské univerzitě jako docent, později jako profesor srovnávacího jazykozpytu. Z univerzitních přednášek vznikla i práce *Úvod do jazykozpytu*, vydaná rovněž Š. Peciarem z Kořínkovy pozůstalosti (Bratislava 1948). Jde vlastně jen o první část autorem zamýšleného Úvodu do jazykozpytu, věnovanou především fonologii a diachronické typologii indoevropských jazyků.

J. M. Kořínek patřil k nejmladším meziválečným indoeuropeistům, stejně jako Václav Machek. Kořínkovým cílem bylo doplnit a opravit Bernekerův slovník slovanských jazyků a zaplnit tak citelnou mezeru ve slavistické literatuře. Kromě několika precizně vypracovaných etymologických studií zůstal dokladem jeho práce především obsáhlý materiál, který z pozůstalosti získal Václav Machek pro brněnské etymologické pracoviště. Přihlížel k němu, když psal svůj Etymologický slovník jazyka českého a slovenského, jak je patrné z citací. K materiálu přihlíží i autoři hesel Etymologického slovníku jazyka staroslověnského, který vychází v sešitech od r. 1989.

Publikační činnost J. M. Kořínka představuje 80 odborných prací. Nejvíce studií, článků a referátů uveřejnil v Listech filologických a ve Slavii, publikuje

i v dalších našich a zahraničních časopisech. Podrobná bibliografie jeho prací vyšla v Kořínkově sborníku (*Recueil linguistique de Bratislava 1, Bratislava 1948*).

Pavla Valčáková

Jubileum Ludmily Pacnerové

Uprostřed pilné práce oslavuje PhDr. Ludmila Pacnerová, CSc., své životní jubileum. Narodila se 20. července 1925 v Třebíči, kde absolvovala reálné gymnázium. Po ukončení 2. světové války studovala na brněnské filosofické fakultě slavistiku a klasické jazyky. Jako žákyně prof. Kurze se od studentských let podílela na excerpce pro chystaný staroslověnský slovník. Této práci zůstala věrná i v době, kdy působila jako učitelka ve Starých Hamrech ve Slezsku. V r. 1953 se stala pracovnící brněnské pobočky Slovanského ústavu a s postupem let vypracovala řadu hesel pro akademický *Slovník jazyka staroslověnského*. V současnosti se podílí na korekturách posledních sešitů tohoto velkého díla; patří k nevelké skupině lidí, kteří od počátku na slovníku pracovali a dočkali se – přes všechny potíže a nakladatelské prodlevy – edičního dokončení díla. Na tuto práci navazuje účast na přípravě *Řecko–staroslověnského indexu* a autorský podíl na díle *Staroslavjanskij slovar' (po rukopisjam X–XI vekov)*, který vyšel v Moskvě v r. 1994 pod redakcí R. M. Cejtlinové, E. Bláhové a R. Večerky.

Kromě paleoslovenistiky, jejíž znalost uplatnila jubilanťka především ve velkých dílech kolektivních, jsou jejím druhým životním oborem české památky doby Karla IV. a Václava VI. psané hlaholici, a to zejména nově objeované zlomky. Kritické zpracování těchto památek obsahuje publikace *Staročeské hlaholské zlomky* (Rozpravy ČSAV, Praha 1986). V ní jsou odborné veřejnosti zpřístupněny dosud známé zlomky české Hlaholské bible a Třeboňské zlomky Komestora. Řada dalších menších studií o česko-hlaholských památkách (*Hlaholice v české písařské praxi*, LF 112, 30–40, *Staročeský hlaholský zlomek Pasionálu*, LF 113, 293–302, *Die Hohenfurter Bibel (Bible Vyšebrodská)*, Studie o rukopisech XXIX, Praha 1992 a řada dalších) jsou dokladem jejího trvalého úsilí o kritické zpracování a vydání těchto památek. Je to práce, vyžadující kromě odborných znalostí i nesmírnou trpělivost a vytrvalost. Tyto vlastnosti osvědčila dr. Pacnerová při transliteraci II. dílu české Hlaholské bible, a to v době, kdy naděje na její vydání byla minimální. Je potěšitelné, že nyní jsou vytvořeny předpoklady k tomu, aby česká Hlaholská bible vyšla tiskem.

Přejeme naší jubilanťce, aby jí ještě dlouhá léta byla práce s hlaholskými texty potěšením.

Žofie Šarapatková